

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра економіки і торгівлі

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МЕТОДОЛОГІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ

підготовки магістра
галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 073 Менеджмент
освітньо-професійної програми Менеджмент організацій

**Силабус освітнього компонента МЕТОДОЛОГІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ підготовки магістра у галузі знань
07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, за освітньою
програмою Менеджмент організацій**

Розробники: Павлова Олена, завідувач кафедри економіки і торгівлі, д.е.н.,
професор.

Силабус погоджено

Гарант ОПП Менеджмент організацій

Лариса ЮЩИШИНА

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри і
торгівлі**

протокол № 1 від 29.08.2024 р.

Завідувач кафедри економіки і
торгівлі

Олена ПАВЛОВА

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	07 Управління та адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, Менеджмент організацій, Другий (магістерський)	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 1-й
		Семестр 1-й
		Лекції 22 год.
		Практичні 24 год.
		Самостійна робота 66 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання:		Українська

II. Інформація про викладача

Павлова Олена Миколаївна – д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки і торгівлі
Контактна інформація – +380985038484, e-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua
Дні занять розміщено на: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>
Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, корпус G ВНУ імені Лесі Українки

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента. Опанування освітнім компонентом сприяє усвідомленню цілей організації наукового дослідження на засадах академічної доброчесності, методологією та підходами усвідомлення особистісних та пізнавальних навичок, необхідних для реалізації власного дослідницького потенціалу; ознайомлення з особливостями наукового пошуку в процесі професійного навчання, формування наукової та методологічної практики в галузі економіки; відпрацювання практичних вмінь, спрямованих на виконання кваліфікаційних наукових досліджень, вміння моделювати та формувати наукові гіпотези шляхом кваліфікованого наукового пошуку.

2. Пререквізити. ОК із загальної та професійної підготовки рівня «бакалавр».

Постреквізити: Кваліфікаційна робота.

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою освітнього компоненту є надання здобувачам освіти знань з питань класифікації наук, організації науково-дослідної діяльності в Україні, організаційних баз наукових досліджень, основних наукових методів систематизації та застосування інформаційних джерел, створення наукового профіля, вміння коректного опрацювання бібліографічних джерел, розуміння академічної доброчесності, її видів та форм, формування гіпотези щодо організації наукових досліджень галузей.

Основні завдання вивчення освітнього компоненту полягають в тому, щоб на належному рівні подати здобувачам освіти необхідний навчальний матеріал, максимально наближаючи запропоновані ситуації до дійсності, спрямувати їх на оптимальний вибір методів та інструментів отримання, обробки і використання соціально-економічної інформації в діяльності підприємств, галузей.

Вивчення освітнього компоненту дасть можливість засвоїти здобувачами освіти специфіки наукового дослідження, методів та інструментів наукового пізнання; розуміння характеру побудови теоретичних, прикладних та експериментальних досліджень, знання поширених видів і джерел обробки та застосування наукової інформації; засвоєння логіки розгортання наукових тверджень, загальних вимог до оформлення наукових досліджень, оволодіння принципами академічної доброчесності, виявлення гіпотези та презентації наукових результатів.

4. Результати навчання (Компетентності)

Загальні компетентності

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів.

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

Програмні результати навчання

РН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

Освоєння освітнього компонента «Методологія та організація наукових досліджень в галузі» сприятиме отриманню таких **Soft skills** як критичне мислення; аналітичні навички; формування власної думки; здатність логічно обґрунтовувати свою позицію; навички самоорганізації та самомотивації, вміння комплексно підходити до вирішення проблем, адаптивність до змін.

5. Структура освітнього компоненту

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методології наукових досліджень</i>						
Тема 1. Поняття та види наукового дослідження, формування наукової гіпотези	10	2	2	6	0	О(6) / 6 балів
Тема 2. Емпіричні методи наукового дослідження галузі	11	2	2	6	1	О (2), ТР(2), Т(2) / 6 балів
Тема 3. Теоретичні, практичні та математично-статистичні методи наукового дослідження	10	2	2	6	0	О(3), ДС(3) / 6 балів
Тема 4. Організація та забезпечення наукового пошуку	11	2	2	6	1	О(1), ТР(2), Т(1), К(2) / 6 балів
Разом	42	8	8	24	2	24 балів
<i>Змістовий модуль 2. Інформаційне забезпечення результатів наукових досліджень</i>						
Тема 5. Інформаційна база забезпечення наукових досліджень в галузі	11	2	2	6	1	О(3), ДС(3) / 6 балів
Тема 6. Оприлюднення результатів наукових досліджень	11	2	2	6	1	О(3), ДС(3) / 6 балів
Тема 7. Кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти: методи та вимоги до написання	11	2	2	6	1	О(2), ТР(2), Т(2) / 6 балів
Тема 8. Академічна доброчесність, її форми, види, принципи та цінності	11	2	2	6	1	О(2), ТР(3), Т(2) / 7 балів
Тема 9. Правові аспекти академічної доброчесності	11	2	2	6	1	О(2), ТР(3), Т(2) / 7 балів

Тема 10. Плагіат. Запобігання та виявлення академічного плагіату	13	2	4	6	1	О(2), ТР(3), Т(2) / 7 балів
Тема 11. Оприлюднення та презентація наукових досліджень	10	2	2	6	0	О(2), П(3), Т(2) / 7 балів
Разом	78	14	16	42	6	46 балів
Види підсумкових робіт						Бал
Підсумкова контрольна робота						30 балів
Всього годин / Балів	120	22	24	66	8	100 балів

Форма контролю: ДС – дискусія, Т – тести, ТР – тренінг, К – розв’язування кейсів, ПКР – підсумкова контрольна робота, П – презентація роботи; О – опитування.*

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача освіти (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються здобувачем освіти самостійно під методичним керівництвом викладача.

У процесі виконання самостійної роботи здобувач вищої освіти використовуючи знання теоретичного матеріалу та набуті прикладні навички за фахом, має продемонструвати вміння до науково-дослідної роботи та творчого мислення щодо вирішення актуальних науково-прикладних завдань. Метою самостійної роботи є набуття здобувачами вищої освіти практичних навичок щодо засвоєння знань з методології та організації наукових досліджень, різновидів видів наукових результатів, інформаційного пошуку наукових гіпотез галузей.

Для виконання роботи здобувач вищої освіти обирає та опрацьовує теоретичне питання.

Теми самостійної роботи

1. Поняття та види методів наукових досліджень.
2. Обґрунтування вибору методу наукового дослідження.
3. Види методів емпіричних наукових досліджень.
4. Методи методологічного рівня пізнання.
5. Види універсальних методів емпіричних досліджень.
6. Сутність, переваги та недоліки методу спостереження.
7. Особливості використання методу моделювання в Україні.
8. Методологія й метод: взаємозв’язок понять.
9. Методи наукового планування.
10. Використання методів стратегічного дослідження в сучасних умовах розвитку економіки України.

11. Етапи процесу наукового дослідження. Чому організаційно-методична підготовка науково-дослідного процесу починається з розробки програми досліджень?
12. Державна система організації й управління науковими дослідженнями в Україні.
13. Суб'єкти наукового пошуку.
14. Які нові організаційні структури й організаційні форми у сфері прикладної (галузевої) науки матимуть найбільший розвиток у сучасних умовах?
15. Чим відрізняється діяльність вченого та наукового працівника?
16. Чому одним з основних завдань вищої школи в європейських країнах є виховання дослідника-мислителя? Якими якостями він повинен володіти?
17. Які є принципи організації дослідницької діяльності здобувачів вищих навчальних закладів у європейських країнах ?
18. Чому залучення наукових кадрів до інноваційної політики держави є розповсюдженим явищем у практиці зарубіжних країн?
19. Наукова інформація та способи її пошуку та обробки.
20. Особливості, принципи та основні вимоги до бібліографічного опису літературних джерел.
21. Визначення й ознайомлення з основними літературними та архівними джерелами.
22. Пошук інформації в процесі наукової роботи. Загальна характеристика.
23. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку.
24. Визначення теми інформаційного пошуку, а також його хронологічних, мовних і географічних меж.
25. Джерела первинної та вторинної інформації.
26. Характеристика масиву інформаційних матеріалів.
27. Пошук інформації, його етапи.
28. Бібліографічний пошук інформації із суспільних наук.
29. Пошук бібліографічної інформації в каталогах і картотеках.
30. Бібліографічний апарат наукових досліджень.
31. Джерела пошуку інформації, їх класифікація.
32. Електронні засоби пошуку інформації.
33. Комп'ютер як інструмент науково-дослідної роботи.
34. Інституційне та програмне забезпечення виявлення проявів академічної недоброчесності.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача вищої освіти Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. Очікується, що всі здобувачі освіти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Здобувачі освіти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Допускається 1 пропуск з поважних причин, який не впливатиме на систему оцінювання. Про відсутність з поважних причин доводити слід інформувати викладача заздалегідь. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, повітряна тривога, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу та особливостями навчального процесу в ЗВО. У будь-якому випадку здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Політика щодо академічної доброчесності Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Політика щодо дедлайнів та перескладання Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бали). Обов'язковою є присутність здобувача освіти на модульному та підсумковому контролі. Перескладання

модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин. Системно і регулярно переглядати лекційний матеріал, працювати з навчальною та науковою літературою. Здавати самостійні роботи та завдання у визначені терміни. Уся література, яку здобувачі освіти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем у друкованому або електронному вигляді виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі освіти також заохочуються до використання й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих до застосування.

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Порядок організації поточного та підсумкового контролю знань здобувачів освіти регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<http://surl.li/ukitbu>).

Перелік питань на залік

1. У чому сутнісна відмінність між поняттями «наукове пізнання» та «знання»?
2. Із яких компонентів складається наукове пізнання?
3. У чому полягає сутність пізнавальної діяльності в контексті структурного розуміння наукового пізнання?
4. Чим обґрунтовується вибір наукової проблеми дослідження?
5. Яка різниця між термінами «гіпотеза», «концепція» та «наукова теорія»?
6. Якими є основні функції наукової ідеї в науковому пізнанні?
7. Що є структурними складовими частинами наукової теорії?
8. Для якого виду знань характерне повне відтворення узагальнених уявлень про об'єкт, що забезпечує абсолютний збіг образу з об'єктом?
9. Охарактеризуйте передумови формування базового знання.
10. Назвіть основні ознаки наукового дослідження.
11. Із якою метою здійснюються наукові дослідження?
12. Охарактеризуйте основні прийоми узагальнень.
13. Назвіть основні види наукових досліджень.
14. Які основні характеристики, що визначають вибір методів наукового дослідження?
15. Яка послідовність застосування методів дослідження?
16. Якими причинами зумовлюється моделювання економіки підприємства?
17. Яка різниця між суцільними та несуцільними спостереженнями?
18. Назвіть основні вимоги до спостереження.
19. У чому сутність моделювання?
20. Які є види універсальних методів емпіричних досліджень?
21. За якими ознаками класифікують методи наукового планування?
22. Охарактеризуйте особливості використання різних методів стратегічного дослідження.

23. Розкрийте сутність та схарактеризуйте основні етапи організації сучасних наукових досліджень.
24. Охарактеризуйте державну систему організації й управління науковими дослідженнями в Україні.
25. Назвіть органи управління в Україні та охарактеризуйте основні напрями державної науково-технічної політики.
26. Дайте визначення інкубатора, технопарку, технополісу й венчурного підприємства.
27. Назвіть основних суб'єктів наукової діяльності в Україні.
28. Дайте визначення та назвіть головні ознаки наукової школи.
29. Які принципи є засадничими щодо роботи наукового колективу та наукової школи? Охарактеризуйте їх.
30. Охарактеризуйте сучасні тенденції організації наукової діяльності здобувачів вищої освіти у різних країнах.
31. Чим відрізняється вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності?
32. Назвіть принципи організації дослідницької діяльності здобувачів вищих навчальних закладів європейських країн.
33. Назвіть основні види ефективності наукових досліджень та поясніть їх сутність. Які види економічного ефекту від НДР вам відомі?
34. Назвіть та поясніть критерії оцінки ефективності роботи науковця.
35. Охарактеризуйте основні джерела науково-технічної інформації.
36. За якими критеріями класифікують економічну інформацію?
37. Охарактеризуйте види навчальних та наукових матеріалів.
38. Назвіть етапи пошуку необхідної інформації.
39. Назвіть елементи бібліографічних посилань Гарвардського стилю?
40. Опишіть види статистичних спостережень.
41. Охарактеризуйте джерела отримання інформації залежно від типу дослідження.
42. Академічна доброчесність: виклики та ідентифікація проявів.
43. Ознаки академічної недоброчесності.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано (необхідне перескладання)

Критерії оцінювання результатів навчання:

60-100 балів (зараховано): здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; при виконанні завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

1-59 балів (незараховано): здобувач не засвоїв більшості тем навчального курсу, не в змозі викласти зміст більшості основних питань та не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з освітнього компонента.

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології. Електронні текстові дані. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с.
2. Купчак В.Р., Павлова О.М., Павлов К.В., Лагодієнко В.Р. Формування та регулювання регіональних енергетичних систем: теорія, методологія та практика : Монографія / В. Р. Купчак, О.М. Павлова, К.В. Павлов, В.В. Лагодієнко. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2019. 346.
3. Медвідь В., Данько Ю., Кобилянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219с.
4. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Н. І. Бурау, В. С. Антонюк, Д. О. Півторак. Електронні текстові дані (1 файл: 471,92 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
6. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. Київ: Кондор, 2020. 132 с.
7. Павлов К.В., Павлова О.М. Аналітико-методологічні засади визначення ступеня монополізації ринків. Обліково-аналітичне забезпечення суб'єктів господарювання в умовах євроінтеграції : монографія / Н.М. Позняковська, С.Я. Зубілевич, О.Л. Міклуха та ін. Рівне : НУВГП, 2019. – С. 36-50.
8. Павлова О. М., Павлов К. В., Сур'як А. В., Спас О. В. Теоретичні підходи до реінжинірингу бізнес процесів на підприємствах харчової галузі України в умовах воєнного часу. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 4. С. 49 55. URL: <http://ujae.org.ua/teoretychni-pidhody-do-reinzhyrynngu-biznes-protsesiv-na-pidpryyemstvah-harchovoyi-galuzi-ukrayiny-v-umovah-voyennogo-chasu/>
9. Павлова О.М., Павлов К.В., Бортнік С.М., Федашко Т.П., Крамар О.Ю. Синергія методологічних підходів до аналізу соціально-економічних систем. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023 рік. Том 8. № 2. С. 187-132.
10. Павлова Олена, Омельчук Богдан, Титаренко Іванна, Шевчук Богдана. Теоретико-методичні підходи процесу реінжинірингу в галузі вищої освіти за умов війни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022, Том 2. № 6. С. 251-256. URL: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-42](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-42)

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
4. Державний служба статистики URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Інформаційні ресурси у цифровому репозиторії бібліотеки ВНУ імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua>
6. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
7. Навчальна платформа LMS Moodle: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=2094>